

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501933 Periodisme	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Josep Maria Antentas Collderram
Correu electrònic: JosepMaria.Antentas@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: Sí
Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No hi ha cap prerequisit per a cursar l'assignatura

Objectius

1. Aproximar-se al concepte de moviment social i conèixer els diversos instruments teòrics i conceptuals per a la seva anàlisi
2. Analitzar els moviments socials contemporanis en el marc de la globalització econòmica i en el context de l'actual crisi
3. Analitzar la relació entre moviments socials i canvi social

Competències

- Demostrar consciència ètica i empatia amb l'entorn.
- Demostrar un coneixement adequat del món contemporani i la seva evolució històrica recent en les dimensions social, econòmica, política i cultural.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
- Valorar la diversitat i la interculturalitat com a base per a treballar en equip.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els pressupostos bàsics de l'estructura i la dinàmica social contemporànies.
2. Demostrar consciència ètica i empatia amb l'entorn.
3. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
4. Interpretar la lògica específica i distingir la diversitat dels moviments socials contemporanis.
5. Valorar la diversitat i la interculturalitat com a base per a treballar en equip.

Continguts

Bloc I.

El concepte de moviment social. Enfocs Teòrics. Conceptes bàsics. Moviments socials i canvi social. Les revolucions i el canvi social. Temps històric i canvi social. Evolució històrica del capitalisme i dels moviments socials. Els moviments socials de la segona part del segle XX.

Bloc II.

El neoliberalisme. El procés de globalització. El paper dels Estats, les institucions internacionals i les firmes multinacionals. Transformacions de la classe treballadora i crisi sindical. Resistències i crítiques a la globalització neoliberal: el moviment antiglobalització i els Fòrums Socials. La Via Campesina. Amèrica llatina i crisi del model neoliberal: moviment indígena, nous moviments urbans i governs "bolivarians".

Bloc III.

La crisi contemporània. Divisió internacional del treball i països emergents. Crisi ecològica i moviment contra el canvi climàtic. Les revolucions àrabs. Resistències a les polítiques d'austeritat a la perifèria europea. El moviment indignat i ocupar. El nou moviment obrer a la Xina. Crisi i canvi social.

Metodologia

L'assignatura s'organitzarà en classes magistrals acompanyades de discussió i debat a classe i en sessions monogràfiques destinades a la discussió de les lectures obligatòries.

La participació dels i les alumnes en les discussions a classe és un element important en el funcionament de l'assignatura.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	40	1,6	
Tipus: Supervisades			
Seminaris	10	0,4	

Avaluació

1.Avaluació

L'avaluació constarà de tres parts:

a)Examen final (40%)

Els criteris de qualificació de l'examen es basaran en la comprensió de la matèria explicada a classe (conceptes teòrics d'anàlisi de moviments socials + característiques dels diferents moviments analitzats), així com de les lectures obligatòries de l'assignatura.

b)Treball (50%)

Consisteix en un treball en grup de temàtica lliure. Els i les alumnes triaran a començament de curs un tema relacionat amb el temari de l'assignatura. Per a fer el treball caldrà utilitzar la bibliografia obligatòria de l'assignatura i cercar bibliografia específica.

El treball s'avaluarà tenint en compte la capacitat de l'alumne/a d'aplicar els conceptes teòrics explicats a classe sobre anàlisi de moviments socials al cas concret que escullin per al treball.

Extensió: 5000 paraules.

c) Seminaris i participació a classe (10%)

Participació dels i les alumnes en les discussions a classe i en els debats sobre les lectures obligatòries.

2. Calendari

Examen: primer dia de classe posterior a les vacances de Nadal

Treball: s'entregarà el darrer dia de classe abans de les vacances de Nadal

Seminaris: es programaran durant els mesos d'octubre i desembre coincidint amb el final de cada bloc de l'assignatura.

L'avaluació del treball i de l'examen es comunicaran **una setmana** després de l'examen i s'habilitarà un dia per a la revisió de notes i atendre les eventuais reclamacions.

Hi haurà un dia de **re-avaluació** per aquells alumnes que hagin suspès l'examen amb una nota mínima de 3 punts. La nota obtinguda en l'examen de re-avaluació farà mitja pel valor del 40% amb la resta de parts de l'avaluació (treball + seminaris).

<pclass="western" style="margin-bottom: 0cm;" align="JUSTIFY">

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Prova escrita final individual	50	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5
Seminaris i participació a classe	10	20	0,8	1, 2, 3, 4, 5
Treball en grup	40	50	2	1, 2, 3, 4, 5

Bibliografia

Bibliografia obligatòria

Els i les alumnes disposaran a l'inici de curs d'un dossier de lectures obligatòries de l'assignatura.

Bibliografia General complementària

Achcar, G. (2007). Choque de Barbaries. Barcelona: Icaria

Achcar, G. (2013). The people want. London: Saqi Books.

Adell, R. (1994). Movimientos sociales y contexto politico. *Leviatán: revista de hechos e ideas*, 56, 113-130.

Adell, R. (2005). Manifestómetro: recuento de multitudes y significados de la movilización. *Empiria: revista de metodología de ciencias sociales*, 9, 171-210.

Adell, R i Martínez López, M (coords) (2004). *¿Dónde están las llaves? El movimiento ocupa: prácticas y contextos sociales*. Madrid: La Catarata

- Amin, S. (1999) El capitalismo en la era de la globalización Barcelona: Paidós.
- Anderson, P. (1978). El Estado absolutista. Madrid: s.XXI
- Anderson, P. (1985) Teoría, política e historia Madrid: s.XXI
- Anderson, P (2003). "Neoliberalismo: un balance provisorio" en Emir Sader y Pablo Gentili (comp.). La trama del neoliberalismo. Mercado, crisis y exclusión social. Buenos Aires: Clacso. (disponible en: <http://bibliotecavirtual.clacso.org.ar/ar/libros/trama/anderson.rtf>)
- Anderson, P. (2012). El nuevo viejo mundo. Madrid: Akal
- Antentas, JM i Vivas, E (2009). Resistencias globales. De Seattle a la crisis de Wall Street. Madrid: Editorial Popular
- Antentas, JM i Vivas, E (2012). Planeta indignado. Madrid: Sequitur.
- Arrighi, G (1999). El largo siglo XX. Madrid: Akal
- Arrighi, G y Silver, B. (2001). Caos y orden en el sistema-mundo moderno. Madrid: Akal
- Aguilar, S. (2001). Ordre i desordre. Barcelona.
- Baran, P y Sweezy, P. (1988[1966]). El capital monopolista. México: Siglo XXI.
- Bauman, Z. (2001) Globalització: les conseqüències humanes. Barcelona: Pòrtic
- Bello, W. (2009) The Food Wars. London: Verso
- Benería, L. (1979) "Reproducción, producción y división sexual del trabajo", Mientras Tanto, 6:47-84.
- Benítez, I i Vivas, E (2007). La juventud española y su percepción de la globalización neoliberal y el movimiento altermundialista. *Revista de Estudios de Juventud*, 76, 163-182
- Bensaïd, D. (2003). Cambiar el mundo. Madrid: La Catarata.
- Bensaïd, D. (2006). Resistencias. Ensayo de topología general. Barcelona: El Viejo Topo
- Bensaïd, D. (2007). "Marx y el robo de leña. Del derecho consuetudinario de los pobres al bien común de la humanidad" posfacio a Marx, K. Los debates de la dieta renana. Madrid: Gedisa
- Bensaïd, D. (2008). Elogio de la Política profana. Madrid: Península
- Bensaïd, D. (2012). La sonrisa del fantasma. Madrid: Sequitur.
- Bensaïd, D. (2012). Marx, manual de uso. Buenos Aires: Edhasa
- Bourdieu, P. (1999). La miseria del mundo. Madrid: Akal
- Bourdieu, P. (1999). Meditaciones pascalianas. Barcelona: Anagrama
- Casademunt, A, Alfama, E, Coll, G, Cruz, H, Martí, M. (2007). Per una nova cultura del territori? Mobilitzacions i conflictes territorials. Barcelona: Icaria
- Castells, M. (1997-8). La era de la información 3 vols Madrid: Alianza.
- Castells, M. (2012). Redes de indignación y esperanza. Madrid: Alianza
- Davis, M. (2002). Late Victorian Holocausts. New York: Verso.
- Davis, M. (2007). Planeta de ciudades miseria. Madrid: Foca

- Della Porta, D y Diani, M. (2011). *Los movimientos sociales*. Madrid, CIS y Editorial Complutense.
- Desmarais, A. (2007). *La Vía Campesina*. Madrid: Editorial Popular
- Fernández, J., Sevilla, C., Urbán, M (2013). *De la nueva miseria. La universidad en crisis y la nueva rebelión estudiantil*. Madrid: Akal
- Fernández Buey, F. (2005). *Guía para una globalización alternativa*. Barcelona: Ediciones B.
- Fernández Buey, F (2007). Sobre el movimiento de movimiento. *Revista de Estudios de Juventud*, 76, 21-38
- Fontana, J. (2011). *Por el bien del imperio*. Barcelona: Crítica
- Fontana, J. (2013). *El futuro es un país extraño*. Barcelona: Crítica
- Francisco, A. (1997) *Sociología y cambio social*. Barcelona, Ariel.
- Frank, A.G. (1971b) *El desarrollo del subdesarrollo* Barcelona: Anagrama.
- Frank, A.G. (1979) *La acumulación mundial: 1492-1780* Madrid: s.XXI
- Garí, M, Pastor, J, i Romero, M (eds). (2008). *1968. El mundo pudo cambiar de base*. Madrid: La Catarata
- Gómez Mompert, JL (2009). Movimientos sociales, ciudadanía y comunicación: medio siglo de aportaciones cívico-comunicativas. *Viento Sur*, 103, 77-85.
- Gramsci, A. (2012). *Antología*. México: Siglo XXI
- Hart-Landsberg, M i Burkett, P (2006). *China y el socialismo*. Barcelona: Hacer.
- Harvey, D (2003). *El nuevo imperialismo*. Madrid: Akal
- Harvey, D. (2003). *Espacios de Esperanza*. Madrid: Akal
- Harvey, D. (2007). *Breve historia del neoliberalismo*. Madrid: Akal
- Harvey, D. (2010). *The enigma of capital*. New York: Profile Books
- Held, D. & McGrew, Goldblatt, D. & Perraton, J. (2000). *Global transformations. Politics, Economics and Culture*. Cambridge, Polity.
- Held, D. (2007) *Globalization theory: approaches and controversies*. Malden: Polity.
- Hirst, P. & Thompson, G. (1999) *Globalization in Question* Malden: Polity Press.
- Hobsbawm, E. (1968) *Rebeldes primitivos : estudio sobre las formas arcaicas de los movimientos sociales en los siglos XIX y XX*. Barcelona: Ariel.
- Hobsbawm, E. (1995) *Historia del Siglo XX*. Barcelona: Crítica.
- Hopkins, T, Wallerstein, I, Arrighi, G (1999). *Movimientos anti-sistémicos*. Madrid: Akal
- Ibarra, P (2000). *Los estudios sobre los movimientos sociales: estado de la cuestión*.
Revista española de ciencia política, 2, 271-292
- Ibarra, P. (2006) *Los movimientos sociales*. En: Caminal, M (coord). *Manual de ciencia política*. Madrid: Tecnos. 402-434
- Ibarra, P i Tejerina, B (eds) (1998). *Los movimientos sociales*. Madrid: Trotta.
- Ibarra, P, Marti, S i Goma, R. (coords) (2002). *Creadores de democracia radical*. Barcelona: Icaria.

- Inglehart, R. (1998) Modernización y posmodernización: el cambio cultural, político y económico en 43 sociedades. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas.
- Inglehart, R. (2005) Modernization, Cultural Change and Democracy. The Human Development Sequence. Cambridge: Cambridge University Press.
- Klein, N. (2000). *No Logo*. Barcelona: Piados.
- Löwy, M. (1971). La teoría de la revolución en el joven Marx. México: Siglo XXI
- Löwy, M (2004). Walter Benjamin: aviso de incendio. México: FCE
- Löwy, M (2007). Negatividad y utopía del movimiento altermundista. Rebelión (<http://www.rebellion.org/noticia.php?id=55025>)
- Löwy, M. (2008). Rebelión y melancolía. Buenos Aires: Nueva visión argentina
- López, S (2007). Jóvenes, internet y movimiento antiglobalización: usos activistas de las nuevas tecnologías. *Revista de Estudios de Juventud*, 76, 183-200
- Mandel, E. (1972). El capitalismo tardío. México: Era
- Mandel, E. (1978). Sobre la historia del movimiento obrero. Barcelona: Fontamara.
- Marx, K (1971[1871]). La guerra Civil en Francia. Madrid: Ricardo Aguilera
- Marx, K.(1985[1852]). El 18 de Brumario de Luis Bonaparte. Madrid: Espasa-Calpe
- Marx, K i Engels, F (1998 [1848]). El manifiesto comunista. Barcelona: El viejo topo
- Marx, K. (2007). Los debates de la Dieta Renana. Postfacio de Daniel Bensaïd. Madrid: Gedisa
- Marx, K. (2009). Las crisis del capitalismo. Prologo de Daniel Bensaïd. Madrid: Sequitur.
- McAdam, D, McCarthy, J i Zald, M (eds) (1999). Movimientos Sociales: perspectivas comparadas. Madrid: Istmo.
- McAdam, D, Tarrow, S, Tilly, Ch. (2005). Dinámica de la contienda política. Barcelona: Hacer.
- Montagut, X i Vivas, E (coords) (2006). ¿Adonde va el comercio justo? Barcelona: Icaria.
- Montagut, X i Vivas, E (coords) (2007). Supermercados, no gracias. Barcelona: Icaria
- Moore, B. (1991): Los orígenes sociales de la dictadura y la democracia. Barcelona, Península.
- Neveu, E. (2002). Sociología de los movimientos sociales. Barcelona: Hacer
- Nisbet, R. (1972) Social change. Oxford : Basil Blackwell.
- Olson, M. (1986). Auge y decadencia de las naciones. Barcelona: Ariel.
- Pastor, J. (2002). ¿Qué es el movimiento antiglobalización?. Barcelona: RBA
- Pastor, J (2006). Los movimientos sociales. De la crítica de la modernidad a la denuncia de la globalización. *Intervención psicosocial: revista sobre igualdad y calidad de vida*, 2, 133-148
- Pastor, J. (2007). El movimiento "antiglobalización" y sus particularidades en el caso español. *Revista de Estudios de Juventud*, 76, 39-54
- Pastor, J (2007). Democracia, movimientos sociales y crisis de representación política. *Éxodo*, 89, 28-35
- Pastor, J (2009). El retorno del anticapitalismo. *Viento Sur*, 100, 163-174

- Prat, E (coord.) (2004). *Els moviments socials a la Catalunya contemporània*. Barcelona: Publicacions i Edicions de la UB.
- Riechmann, J. i Fernández Buey, F (1994). *Redes Que Dan Libertad: Introducción a Los Nuevos Movimientos Sociales*, Barcelona: Paidós.
- Sádaba, I y Gordo, A (coords.) (2008). *Cultura digital y movimientos sociales*. Madrid: La Catarata
- Santos, B. S. (2005) *El milenio huérfano*. Madrid: Trotta.
- Santos, M. (2000) *La naturaleza del espacio* Barcelona: Ariel.
- Sassen, S. (2003) *Contrageografías de la globalización*. Barcelona: Mapas
- Sassen, S. (2006) *Territory, authority, rights : from medieval to global assemblages*. Princeton: Princeton Univ Press.
- Sassen, S. (2007) *Una sociología de la globalización*. Buenos Aires: Katz.
- Sempere, J (2009). *Mejor con menos*. Barcelona: Crítica
- Sevilla, C. (2010). *La fábrica del conocimiento*. Barcelona: El Viejo topo
- Sevilla, C, Fernández, J y Urbán, M (2012). *¡Ocupemos el mundo!*. Barcelona: Icaria
- Silver, B. (2005). *Fuerzas del trabajo*. Madrid: Akal
- Sklair, L. (1997) "Social movements for global capitalism: the transnational capitalist class in action", *Review of International Political Economy*, 4(3), pp. 514-538.
- Skocpol, T (1984). *Los Estados y las revoluciones sociales*. Mexico: FCE
- Sousa Santos, B (2005). *Foro Social Mundial*. Barcelona: Icaria
- Strange, S (2001[1996]) *La retirada del Estado*. Barcelona: Icaria.
- Sztompka, P. (1993) *Sociología del cambio social*. Madrid, Alianza.
- Tanuro, D. (2011). *El imposible capitalismo verde*. Madrid: La Oveja Roja-Los libros de Viento Sur
- Tarrow, S. (1994). *El poder en movimiento*. Madrid: Alianza
- Tarrow, S. (2011). *El nuevo activismo transnacional*. Barcelona: Hacer
- Thompson, E.P. (1992). *Costumbre en común*. Barcelona: Crítica
- Thompson, E.P. (2012[1963]). *La formación de la clase obrera en Inglaterra*. Madrid: Capitan Swing
- Tilly, Ch. (1991[1984]) *Grandes estructuras, procesos amplios, comparaciones enormes* Madrid: Alianza
- Tilly, Ch (1992). *Coerción, capital y los Estados europeos*. Madrid: Alianza
- Tilly, Ch (2007). *Contienda política y democracia en Europa, 1650-2000*. Barcelona: Hacer
- Tilly, Ch (2009). *Los movimientos sociales*. Barcelona: Crítica
- Toussaint, E. (2002) *La bolsa o la vida*. Gasteiz: Gakoa
- Toussaint, E. (2005). *Banco Mundial. El golpe de Estado permanente*. Barcelona: El Viejo Topo
- Traugott, M (comp.). (2002). *Protesta social. Repertorios y ciclos de la acción colectiva*. Barcelona: Hacer

- Traverso, E. (2009). *A Sangre y fuego*. Buenos Aires: Prometeo
- Traverso, E. (2011). *El pasado, instrucciones de uso*. Buenos Aires: Marcial Pons
- Vidal Beneyto, J (2003). (dir). *Hacia una sociedad civil global*. Madrid: Taurus
- Vivas, E. (2008). *En Pie contra la deuda externa*. Barcelona: El Viejo Topo
- Walby, S. (2009) *Globalization and inequalities : complexity and contested modernities*. London: Sage
- Wallerstein, I. (1979[1974]) *El moderno sistema mundial 2 vols* Madrid: sXXI.
- Wallerstein, I. (1997): *El futuro de la civilización capitalista*. Barcelona, Icaria.
- Whitaker, F (2005). *El desafío del Foro Social Mundial*. Barcelona: Icaria